

Virserums hembygdsblad 4/16

Gårdarna i kyrkbyn 4 – Prästgården

Virserum har en lång historia och den är starkt förknippad med kyrkans tillkomst och utveckling. Den äldsta kyrkan tillkom troligen på 1300-talet och förstördes, i vart fall delvis, av danskarna på 1600-talet. Kyrkan utvidgades successivt men på grund av den ökande befolkningen revs den 1879 för att ersättas av den nuvarande kyrkan.

Till prästgården hörde också omfattande landområden som kyrkoherdens löneförmån. Här odlades det mesta av vad en prästfamilj kunde behöva och också räcka till för att hålla sig med kor, grisar och andra djur som bidrog till försörjningen. Så småningom valde dock prästen att arrendera ut markerna och en arrendatorsbostad tillkom i början på 1800-talet och låg då på Storgatan. Det flyttades omkring 1910 till Kyrkogatan 3 i samband med att huset där Nya Järnboden är inrymt uppfördes. När sedan Nya Järnboden behövde utvidga sin rörelse revs arrendatorsbostaden på hösten 1976. Själva ladugården var belägen på tomten mitt emot Holms Fabriker ungefär där Kedjehusen idag finns.

Den äldsta prästgården brann ned under första hälften av 1800-talet (det finns olika uppgifter om årtalet) och till stor sorg för alla släktforskare förstördes också de äldsta kyrkböckerna. Efter branden uppfördes en ny prästgård som fortfarande står kvar. Den byggdes om och moderniserades 1950.

Prästgården före ombyggnaden 1950.

Men Prästgårdens mark har successivt sålts. Virserums köping köpte 1957 vissa områden av pastoratet och detta, tillsammans med köp av bl.a. Edvin Gunnarsson, började sedan bebyggas 1961 och fick då namnet Evahagen.

Virserums skomakarörening

Det har funnits ett stort antal föreningar i Virserums sedan industrialiseringens genombrott på 1880-talet. Mångfalden i föreningslivet har varit stort - en del har varit fackliga eller politiska, andra kulturella eller nykterhetsvänner och några har arbetat med sociala frågor. I dag har många av dessa föreningar upphört och endast undantagsvis har dess historia bevarats. En del föreningar har dock överlämnat sina handlingar till hembygdsföreningens arkiv och därigenom har vi möjlighet att få inblick i forna tiders föreningsliv. En av alla dessa föreningar är Virserums skomakarörening, som bildades den 20 mars 1900.

Eftersom föreningens protokollsbok finns bevarad vet vi att de som var med att bilda skomakaröreningen var C. W. Johansson, C. F. Ljunggren, Frans Alm, J. A. Schiller, Emil Ek, Ernst Fuckýén, C. E. Ekström, K. E. Nordén och J. A. Norrman. Det betyder att det då fanns åtminstone nio skomakare som var verksamma i Virserum.

Föreningen slog vakt om sitt hantverk och det fanns stränga regler som medlemmarna måste följa. Medlemmarna fick inte laga fabriksstillverkade skor eller sådana som såldes i affärer. Inte heller fick man gå under de priser som föreningen fastställt när det gäller tillverkning och lagning. Den som bröt mot dessa regler blev bötfälld.

Ur den fastställda prislistan kan noteras att ett par engelska kängor kostade 11 kr, släta mansskor 9:50, stövlar varierade mellan 10 och 12 kr, låga mansskor av läder 6 kr och damskor 5:50.

Av initiativtagarna till skomakaröreningens bildande kom Johan Alfred Schiller att bli en välkänd profil i Virserum. Han avled 1950 i en ålder av 83 år. Redan i mycket unga år kom han i skomakarlära och i 20-årsåldern startade han sin skomakarverkstad. Den bedrev han långt in på ålderdomen, så länge krafterna räckte till. Innan han öppnade egen verkstad tjänade Schiller som husar för Vetlanda skvadron under 14 år.

Tildas stuga

Det finns många intressanta byggnader i Virserums hembygdspark, som var och en har sin alldeles särskilda historia att berätta. Ett av de första husen som införlivades med hembygdsparken var Tildas stuga. Den hade Tilda Gustafva Karlsdotter köpt 1896 för 35 kr, en nog så betydande summa på den tiden för en piga. Huset stod ursprungligen i "Kuttahäget" men sedan Tilda köpt huset lät hon flytta det till den nuvarande platsen. Så när hembygdsföreningen anlade sin hembygdsparken behövde man därför inte flytta byggnaden.

den stugebyggnad som är belägen vid mina
odlingar har Pigan Tilda Gustafva Karls dotter
från Virserum sig tillhandlat för 35 kronor
vilken summa är till fullo betalt och härmed
kviterad Västerarp den 13 maj 1891.

Bevitnas af *D. G. Westren*

H. S. J. J. J. Karl Edward Pettersson

Tilda avled 1942 och saknade då arvingar varför fattigvårdsstyrelsen fick ansvara för "avveckling" av Tildas tillhörigheter. I fattigvårdsstyrelsens protokoll heter det följande:

Beslutades enhälligt, att avlidna Matilda Karlsdotters kvarlåtenskap, bestående av en gammal stuga och likaledes gammalt husgeråd och sålunda in-
nefattande ett visst kulturhistoriskt värde, skulle helt överlätas som gåva
till Virserums hembygdsförening.

Och visst hade fattigvårdsstyrelsen rätt – Tildas stuga utgör en viktig källa till vår kunskap om hur livet kunde gestalta sig förr i världen. Och i dag utgör den lilla stugan ett uppskattat besöksmål för gamla virserumsbor men också för skoleleverna som med förundran noterar att på den tiden fanns varken TV eller mobiltelefoner.

Pressbyråkiosken

Virserum har varit rikt på kiosker. Södra kiosken, Brokiosken och Trafikkiosken är några av de som har funnits. Och så Pressbyrån nere vid järnvägsstationen. Den första Pressbyråkiosken kom till Virserum på 20-talet, men några närmare uppgifter om dess tillkomst och avveckling förtäljer inte arkiven.

Foto av Pressbyråkiosken sommaren 1953. I luckan syns Gerd Johansson och Viola Johansson.

Däremot vet vi att en ny Pressbyråkiosk öppnades den 1 juli 1945. Förutom det sedvanliga sortimentet av tidningar, tobak och godis ansvarade kiosken även för distributionen av tidningarna till de övriga försäljningsställena i samhället.

När kiosken uppfördes var kraven på hygien och komfort inte så stora men dessa förändrades successivt. På 60-talet började man därför diskutera att uppföra en ny byggnad som motsvarade de nya kraven. Dessutom var kiosken illa åtgången av tidens tand. I diskussionerna ingick också en flyttning av Pressbyrån till en mer centralt belägen plats – järnvägsstationens betydelse som samlingspunkt för bygdens befolkning hade minskat – och man funderade på en nybyggnad i Postparken (där Virserums Golvservice bredvid sparbanks huset nu ligger).

Av nybyggnadsplanerna blev dock intet. Kommunen hade då satsat på att själva bygga nytt och sommaren 1966 kunde Trafikkiosken flytta till nya lokaler. Pressbyrån valde då att avveckla sin verksamhet i Virserum och från den 1 januari 1967 var kiosken stängd.

Själva kioskbyggnaden flyttades dock och blev sommarstuga i en närbelägen by. Där har den funnits under årens lopp men 2011 kunde Smalspårsföreningen ta över kiosken och man har sedan rustat upp kiosken och den 11 juni 2016 återinvigs Pressbyrån på sin gamla plats vid järnvägsstationen.

Virserums järnvägsstation

Järnvägen från Växjö mot Hultsfred byggdes i olika etapper. Den första delen till Klavreström öppnades 1895 och 1902 kom fortsättningen till Åseda. Och den 23 december 2011 var det dags för Virserum att få sin efterlängtade järnvägsförbindelse (fast den högtidliga invigningen med civilministern i spetsen ägde inte rum förrän den 12 juni året därpå). Fortsättningen mot Hultsfred blev klar 1922. Och i augusti 1984 gick det sista tåget i SJ:s regi.

Mycket har givetvis hänt vid stationen i Virserum sedan 1911. I rationaliserings syfte försökte SJ att få ner sina kostnader och som ett led i detta infördes 1972 en automatisk fällning av bommarna över Södra Järnvägsgatan/Björkmossavägen och Målillavägen. Dessförinnan hade personalen ansvarat för att fälla bommarna och ge klartecken till ankommande tåg med hjälp av semaforerna.

Här ses förste järnvägsexpeditören Rune Joelsson fälla bommarna över Målillavägen för det ankommande tåget från Hultsfred.

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING

Bli medlem genom att betala in 100 kr på bg 5241-0263.